

JOHNNY
Kniga

LUYEYE KONSSI & SEPPÖ LAMPELA

VIKI

SEKSIKÄS-SUKLAA SUOMESTA

LUYEYE KONSSI & SEPPO LAMPELA

VIKI

SEKSIKÄS-SUKLAA SUOMESTA

JOHNNY
Kniga
HELSINKI

© Luyeye Konssi, Seppo Lampela ja Johnny Kniga 2022
Kannen valokuvat © Vuokko Salo
Kansi ja graafinen suunnittelu: Taitan / Maria Mitrunen

Johnny Kniga
An imprint of Werner Söderström Ltd
ISBN: 978-951-0-47297-2
Painettu EU:ssa.

SISÄLLYS

	LET THE CHIPS FALL	7
I	ANGOLA	13
II	VASTAANOTTOKESKUS	51
III	SALO	97
IV	HELSINKI	131
V	OPPIVUODET	169
VI	SEKSIKÄS-SUKLAA	205
VII	LUYEYE	245
	KIRJOITTAJISTA	279

LET THE CHIPS FALL

Shekler!

Höyryän pakkasessa Tavastian ovella ja odotan taksia päällystakki kädessä. Maaliskuun yö on täyttänyt Kampin edustan lumella, ja kadulla lojuu tölkkejä sekä Mäkkärin pahvisia limutuoppeja.

Kovanen saapuu hien laskeutuessa. Musta, uudenkarhea Mersu, numero 326. Totta kai Mersu ja totta kai musta.

Hyppään takapenkille ja huokaisen. Huusin ja pompin keikalla taas yhden tunnin putkeen. Nimmarit, somet ja selfiet siihen perään. Hikinen ja väsynyt sankari olisi valmis sänkyyn.

Yhdeksättä elämäänsä kärsivä naiskuski mulkaisee mua taustapeilistä. Blondattu tamperelainen takatukka tatuointi kaulassa. Siinä lukee "88", tuskin lätkäpaidan numero.

– Jaahas. Mihis mennään? *Kóko* murahtaa brenkun karheuttamalla, epävireisellä tenorilla.

Kotiin olisi lyhyempi matka, mutta kerron hotellin osoitteen. Jatkot täytyy pitää – perkele – ja vissiin taas aamuun asti. Onneksi sviitissä on reilusti eväitä. Pakko pysyä pystyssä, kunnes se viimeinenkin vierailija on poistunut.

Kuski lyö ykkösen sisään ja Radio Rockin huutamaan.

Selaan kännykkää kun Timo Rautiainen laulaa surupuvusta. Sitten Apulantaa ja muuta formaattia.

Aina kun nostan katseen puhelimesta, kuski vilkuilee mua taustapeilistä.

– Sä varmaan haluat kuulla räppiä tai jotain muuta heimosua?

Kohautan olkia katse luurissa.

– Tää on ihan fine.

Radiojuontaja esittelee uuden kappaleen: ”Saunan takana”.

Raspikurkku innostuu välittömästi. Se nakuttaa kämmeniä alkuriffin tahtiin rattia vasten. Auton kulkiessa kaisallaan kuski kääntyy katsomaan mua olkansa yli.

– LähiöBotox! Sairaan kova. Tajuatko sä tummalainen, että tämä bändi vittu pelastaa suomirockin!

Hymyilen niin leveästi, että kaikki hampaat näkyvät.

– Toivotaan.

Nimeni on Luyeye Konssi, pakolainen. Muutin Suomeen vastoin tahtoani. En olisi tullut tänne, ellei olisi ollut pakko. Olen kotoisin hyvästä ja rakastavasta perheestä, joka hajosi, kun mun kotimaassa Angolassa kaikki meni kerralla päin helvettiä.

Ennen pakomatkaa olin nähnyt valkoisia ainoastaan elokuvissa.

Mä sanon veli, sä et tiedä suomalaisista mitään ennen kuin olet itse nähnyt.

Yödösä Herttoniemeen näyttää aina samalta. Kapakkansa palaa lähiöihin. Mölinää, satunnaista itkua, loputon yhteislaulua. Uudenvuodenaattona bussin käytävä on tahmea vähän mistä sattuu.

Olemme matkalla Treffipubiin, kun joku punapäinen daami alkaa huudella melun yli systerille. Sen äänessä soi vähintään kuusi valkovenäläistä.

– Jännän värinen tyttö! Tää on tiiätsä sinivalkoinen bussi!

Kun se ei huutele, se ottaa huikkaa siideristä, ja myös sen jätkäfrendi mulkoilee meidän perheen prinsessaa, koska sen täytyy. Huokaisen ja pudistelen päätä. Emma puristaa kaidetta ja puree hampaitaan yhteen.

Linja-auto tekee lakon Kalasataman kohdalla. Köhii, yskii ja päättää lopulta sammua. Bussi on *kalabas*.

Kuski toteaa mikkiin:

– Tämä jäi nyt tähän. Kaikki vain ulos odottamaan seuraavaa.

Puserrumme lauman mukana ulos dösästä. Ilta viilenee ja hengityksen höyry sekoittuu palaneen käryyn ja pakokaasuun. Tietenkin myös sen saman punapäisen nahkatakkin täytyy astua ulos dösästä.

– Hienot kuteet. Sossustako sait?

Emmalla palaa proppu välittömästi. Onneksi tunnen systerin ja syöksyn kissatappeluun väliin. Molemmat tytöt nojaavat mun kämmeniin. Oikeaan korvaan kiroukset kuuluvat suomeksi, vasempaan portugaliksi.

Emma osaa pitää puolensa, mä yritän lepytellä.

– Hei, mennään nyt nauttimaan uudestavuodesta. Antakaa olla jo!

Mä sanon veli, olen oppinut paljon naisista, mutta en tarpeeksi. Kahden mimmin välissä saa pahiten osumaa. Ja totta kai punapään seuralainenkin alkaa rähistä. Mua pari päätä lyhyempi sänkipää tuijottaa mua ylöspäin silmiin ja huutaa.

– Vittu säkään et edes maksa Suomeen mitään veroja!

Päässä naksahuttaa. Olin juuri aamulla maksanut helvetilliset mätkyt. Muijat sen kuin rääkyvät ja pikkumies vittuilee, mä maksoin aamulla kymmenen kiloa massia.

– VITTU SÄ ET TIEDÄ KENENKÄÄN IHMISEN HISTORIAA! SÄ ET TIEDÄ MEISTÄ MITÄÄN! Karjaisu särkee lopussa mun äänen.

Sänkipää jähmettyy hetkeksi. Eihän julkkikset saa suuttua. Mun tuijotus kertoo sille tilanteen. Vittuilit Rane justiinsa itseäsi puolta isommalle mamulle.

– Älä hei viitti, Suklaa... Mä olen oikeasti sun fani. Mä vain puolustin mun muijaa, se rauhoittelee.

Emma ja punapää sähisevät silmät silmissä ja suut höyryten. Huudot kaikuvat toimistokomplekseista ja Suvilahden graffitiseinistä. Jotkut matkustajista katsovat koheteliaasti toisaalle, loput nauttivat show'sta.

En ymmärrä. Miksi joku haluaa aloittaa sellaisen matsin tyhjästä? Me ei sanottu mitään ja istuttiin eri puolella bussia. Miksi ketään vituttaa Emman ja mun olemassaolo niin paljon? Ja miksi kaikki aina käseivät juuri meitä menemään töihin? Useimmat niistä huuliveikoista eivät käy töissä edes itse. Onko se jokin suomalaisen syntymäoikeus saada huudella muille ja loisia itse sossun luukulla tekevä mitään?

Anna rahnaa! Anna jo! Mie oon oikian värinen!

Ulkopuolisuus tässä kaikessa on eniten perseestä. Aivan kuin ei olisi kokonaan olemassa. Ei kansalaisuutta, ei passia, ja tapaamisiin liittyy aina jokin kaavake.

Huohotan poikaystävälle.

– Mulle on aivan vitun sama, oletko fani vai et. Nyt te pässit hyökkäätte mun perhettä vastaan! Me ollaan saatu kestää jo aivan tarpeeksi.

Luojan kiitos joku soitti poliisit, tai sitten kyttämondeo osuu paikalle sattumalta. Leipiintyneet konstaapelit

nousevat autosta ja saapastelevat yleisön läpi. Siniset sedät passittavat huutelijat omaan suuntaansa ja meidät toiseen. Hetken päästä pysäkille saapuu toimiva bussi. Pääsemme viimein Emman kanssa Treffipubiin ja syömme kuten afrikkalaiset, siis surutta ja paljon. Etanoita, viiniä ja Stadin palkittua bursaa.

Silti välikohtaus onnistui rikkomaan tunnelman ja ruuasta puuttui maku. Vaikka kuinka yrittäisi, sellaiseen kohteluun ei vain totu.

Eikä edes pidä.

Voisin valittaa rasismista, mutta se olisi loukkaus meidän ensimmäistä sukupolvea kohtaan. Ensimmäiset Suomeen muuttaneet mustat hakattiin ja niiden päälle kirjaimellisesti syljettiin. Ei niillä ollut mitään sosiaalista turvaverkkoa, sekasotkuinen lauma kuka mistäkin vain työnnettiin kodeistaan kylmiin lähiöihin. Ei ne tajunneet lämpötilaa, yhteiskuntaa tai kieltä. Ensimmäiset mustat maahanmuuttajat saivat niskaansa pelkkää epäluuloa ja vihaa. Niitä käskettiin päivittäin lähteä kävelemään sinne, mistä olivat tulleetkin.

What should a brother do?

Aina on fiksumpaa kävellä pois, mutta kuinka paljon sitä pitää niellä? Kuinka pitkälle tästä nyt pitäisi kävellä? Angolaan?

Ei joka päivä halua tulla tönityksi. Ei joka päivä halua kuulla olevansa *vitun neekeri*. Lopulta siitä paskasta ei enää edes ylläty.

Onneksi epäluulon rinnalle on astunut myös uteliaisuus. Nykyihmiset – *homo sapiens* – haluavat yhä useammin ymmärtää ja jopa oppia. Kuulla mitä sanottavaa meillä on.

Siispä voimme aloittaa.

I

ANGOLA

MÄ SANON VELI, afrikkalaiset ei vain voi uskoa, että joku on hyvä jossain.

Jos on hyvä juoksee, hyvä matikassa tai hyvä musajutuissa...
Sitä ei uskota, ei voi olla liian hyvä jossain.

Siinä on pakko olla jotain muuta. *Black magic* -juttuja.

"Aaa, tää jätkä teki platinalevyn, täl jätkäl on kirja tulossa."
– *Black magic*.

"Aaa, sil on kuuma muija."
– *Black magic*.

"Sä oot hyvä seksissä."
– *Black magic*.

Jumalauta! Eiks ihminen voi vain olla hyvä siinä, mitä tekee?
Ilman mustaa magiaa.

Joskus se on taitoa, oppimista ja toistoa. Se ei oo aina
black magic!

KÄÄRMEILLEPUHUJIENTORI

Angola sijaitsee päiväntasaajan eteläpuolella, Afrikan lounaisrannikolla. Sieltä löytyy rannikkotasankoa, vuoristoa ja sisämaan korkeampaa ylätasankoa. Niissä kaikissa on erilainen ilmasto. Koko mesta on kuin monta erilaista trooppista maata yksien rajojen sisällä.

Meidän koti oli pääkaupungissa, Luandassa. Siellä on remmiä about Suomen väkiluku 18 000 neliökilometrin alueella. Koko maassa jengiä on reilut kolkyt miljoonaa.

Angolan valtakieli on portugali, koska olimme pitkään Portugalin siirtomaavallan alla, mutta puhutaan Angolassa myös eri heimokieliä. Angolalaiset kuuluu useisiin etnisiin ryhmiin, esimerkiksi ovimbunduihin, kimbunduihin ja kongoihin.

Mä en tiedä, mitä näistä edustan. Olin vasta pikkupoika lähtiessäni sotaa pakoon, ja sen jälkeen mä oon ollut yksinkertaisesti vain Angolasta.

Vaikka Angolassa on mittavat luonnonvarat timanteista öljyyn, vauraus ei tietenkään ole jakautunut tasaisesti. Osa elää äärimmäisessä kurjuudessa, kun taas Luandaa kansoittavat superrikkaat miljardöörit.

Angolalla on pitkä ja verinen sotahistoria. Eri poliittisia ryhmiä tukivat menneinä vuosikymmeninä molemmat

ajan supervallat, Neuvostoliitto ja Yhdysvallat. Ne rahoittivat ideologiaansa sopivia puolueita Angolan itsenäistymiseen asti, mikä tapahtui vuonna 1975. Sitä ennen olimme olleet siirtomaan orjia. Heti itsenäistymisen jälkeen alkoi pitkä sisällissota maan poliittisesta suunnasta.

Vasta viime vuosina pitkän sodan rampauttama Angola on alkanut elpyä, ja jyrkän talouskasvun synnyttämät tulot jakautuvat nykypäivänä edes hieman tasaisemmin kuin ennen. Silti köyhyysrajan alapuolella elää kansalaisista melkein puolet.

Angola tekee paljon kauppaa Kiinan kanssa, ja sen vuoksi siellä asuu todella paljon kiinalaisia. Sota tappoi paljon miehiä, joten naisia Angolassa on suhteessa paljon enemmän. Suuri osa pojista ei nähnyt viidettätoista ikävuottaan. Naisien lukumäärän vuoksi moniavioisuus on edelleen yleistä.

Musiikki on vahvasti mukana Angolan arjessa, me lauletaan ja tanssitaan paljon. Varsinkin kizombaa. Sitä tanssitaan lähekkäin. Älä googlaa sitä, se on aika näästiä.

Urheilulajeista jalka- ja koripallo ovat suosituimpia. Mainittavaa kansainvälistä menestystä Angolalla ei urheilussa käytännössä ole. Ei yhtäkään olympiamitalia. Silti varsinkin palloilulajit ovat näkyvä osa arkea ja angolalaista ajanviettoa.

Kaikki tää on kuitenkin vain sitä, minkä kuka tahansa voi lukea tietosanakirjasta tai googlaamalla. Se ei kerro oikeasta Angolasta vielä juuri mitään.

Mä sanon veli, isänmaani on todellisuudessa täysin jostain muuta.

Mun paras frendi oli mun luokkatoveri Goje. Veljeys syttyi ensisilmäyksellä, kun kaksi toivotonta urpoa löysivät luokassa toisensa. Meillä oli paljon yhteistä. Olimme molemmat jääneet luokalle kaksi kertaa. Koska opiskelu oli maksullista, se ei ilahduttanut isääni Victor senioria tipan vertaa.

Meno oli simppeleä: jos ei ollut varaa opintomaksuihin tai koulupukuun, lensi ulos.

Gojen kotiväkeä huono menestys huvitti vielä vähemmän. Perhe asui pahalla alueella aaltopeltikattoisessa kivitonössä, ja köyhät vanhemmat tekivät tuplavuoroa saadakseen poikansa pois slummista.

Siinä missä mä kuljin kouluun *conducteurin* ajamalla autolla, Goje kulki matkat jalan. Joka aamu se käveli hämäreiden kujien ja käärmeillepuhujien torin poikki ja koulupäivän jälkeen saman matkan takaisin slummiin.

Käärmeillepuhujien tori oli kuin pimeä katu vailla päämäärää. Välillä tuntemattoman lihan käry haisi vatsaa vääntävän pahalta, joinain päivinä tuoksu oli taas epäilyttävän herkullinen. Metsästäjät ja pyydystäjät myivät ruuaksi mitä eläimiä milloinkin olivat viidakosta löytäneet.

Kaikki lihatuotteet kirkuivat ja sihisivät häikeissään. Myynnissä oli käytännössä kaikkea mahdollista, missä oli lihaa: käärmeitä, liskoja, apinaa, hyönteisiä. Romuista aukiota kutsuttiin myös nimellä Bush Animal Market.

Gojen kotona ei ollut outoa, että päivälliseksi syötiin torilla tapettua ja teurastettua apinaa. Liha oli mautonta ja sitkeää. Mä sanon veli, en suosittelen apinanlihaa kenellekään.

Meidän perheessä syötiin pääasiassa vuohta. Kävimme eläintilalla katsomassa päsejä, joista isä valitsi aina lihaisimman. Eläin teurastettiin odottaessa. Se oli aivan upean makuista,

toista kuin vakuumpakattu ja monta päivää maannut lihanpala pohjolan marketissa. Joskus söimme teurastetun vuohen paikan päällä tai sitten myyjä pakkasi lihat ja sisäelimet mukaan. Jos emme tarvinneet kaikkea, myimme osan naapureille.

Liha oli kuitenkin Afrikassa lähinnä juhlapäiviä varten. Ruoka oli enimmäkseen vegeä, koska kasviksia oli saatavana tuoreena. Emme myöskään halunneet hakea joka toinen päivä uutta vuohta. Se on kova paikka nähdä eläin ensin elossa ja hetken päästä kasana lihaa.

Vaikka Gojen perhe oli köyhä, vanhemmat olivat silti kunnan ihmisiä. Tuttuja kirkosta. Mä kävin usein heillä kylässä. Meidän perheen vartija Fabris vei mut slummiin autolla ja vahti ovea vierailun ajan pimeydessä ja ladattu rynkky kädessä. Sillä oli aina mukana kaksi lipasta, eli kuuskyyt luotia.

Gojen koti oli pieni hökkeli täynnä lapsia ja elektroniikkaa. Pikkuiset huusivat kilpaa, mutta varoivat silti seinille kasattuja romuja. Isä kunnosti ja myi sähkölaitteita elättääkseen perheensä ja pitääkseen vanhimman pojan koulussa. Siinä kämpässä ei ollut vessaa tai juoksevaa vettä.

Löytyi vain kaivo, jonne tasapainoilla paskansa.

Meidän koulu oli iso kompleksi, jossa opiskeli monta oppiastetta lastentarhasta lukioon. Rakennukset olivat yksikerroksisia, Afrikassa ei uskota kerrostaloihin. Lapsia oli järjettömän paljon, ja pitkät välitunnit kehittyivät usein melkoisiksi bileiksi. Siellä tanssittiin paljon. Ketään ei kiussattu, ja mä luulen, että se johtui koulupuvuista. Kukaan luokkatoveri ei lisäkseni tiennyt Gojen tulevan köyhästä perheestä.

Koulussa oli suuri ruokala, mutta mä söin aina omia eväitä. Mun äiti, Viviana, pelkäsi kaikista eniten mustaa magiaa ja oli kieltänyt mua edes maistamasta kouluruokaa. Kirous tarttuu kuulemma tarjotun safkan kautta ja leviää koko perheeseen.

Mutsi kävi Gojen äidin kanssa sunnuntaimessussa ja luotti Gojen vanhempiin niin paljon, että sain jopa syödä heidän pöydässään. Aina varovainen Viviana ei uskonut kenenkään noituvan siellä ruokaa pääni menoksi.

Mustan magian takia mulla oli vain vähän ystäviä. Mutsi pelotteli mua iltaisin näyttämällä paskasti editoituja nigerialaisia leffoja, joissa nainen muuttuu kirouksesta kissaksi. Mä sanon veli, sun pitäis nähdä niitä. Me katseltiin niitä kuin dokumentteja. Aina jakson jälkeen mutsi piti saarnan.

– Katso nyt miten käy, jos et elä nuhteessa!

Koulunkäynti oli vielä diipimpää, ja opetusmenetelmät vähän erilaisia kuin Suomessa: jos tieto ei mennyt perille, sai selkäsauvan tai karttakepistä parikymmentä iskua sormenpäihin. Keppi osui sormenpäähän ja kynnen väliin, ja se muuten juuli mehukkaasti.

Näistä ja monista muista rangaistuksista huolehti opettajamme Miss de Almeida, lempinimeltään rouva Alistaja. Rehevä daami piti huolen, että mulla ja Gojella oli joka päivä nakit sinisinä ja posket punaisina.

Rouva Alistaja oli vain kolmekymppinen mutta tiukka täti. Aamupalaksi saatoimme saada avokämmenlyönnin – ikään kuin varmuuden vuoksi.

Sain usein kunnolla turpaan ja vain siksi, etten tajunnut, mitä se selitti. Aivan kuin maikka olisi puhunut jotain

mulle tuntematonta kieltä. Pyysin häntä kertomaan uudesta, mutta ei sekään aina auttanut.

– Victor, miten voit olla noin saatanan tyhmä! rouva Alistaja tiuskaisi ja siirtyi kertomaan seuraavalle oppilaalle. Ei sekään läheskään aina ymmärtänyt.

Menin sitten fiksuna sanomaan:

– Huomaatko nyt, ope? Ei sekään tajunnut!

Rouva Alistaja säpsähti kuin sähköiskun uhri. Haukan katse porautui mua kohti pyöreiden rillien läpi, ja sanaakaan sanomatta se harppoi mua kohti huohottaen.

En ehtinyt väistää, kun koura tarrasi hiuksiini ja suuri avokämmen läsähti voimalla poskeen. Kuola roiskui pulpetille, niskassa nakshti. Miss de Almeida hakkasi mua kuin gorilla viinirypälettä, mutta jo ensimmäinen pommi oli vienyt tunnon mun naamasta. Kun se viimein lopetti, sillä oli nyrkissä tuppo mun fledaa.

Pidätin kyneleitä maikan jatkaessa opetusta raskaasti hengittäen. Sen edessä en suostunut itkemään.

Pahinta rouva Alistajan mielestä oli, kun joku luokkakaveri sai selitettyä mulle asian niin, että ymmärsin. Kun Goje kuiskasi mulle oikean vastauksen äidinkielen tehtävään, Alistaja ärjäisi.

– Viki! Senkin pikku paska!

Karttakeppi kolisi pitkin pöydänreunoja maikan rynnäessä päälle. Se painoi pulpettijonojen läpi kuin sarvikuo-no, pelastautukoon ken voi. Matalasti murahtaen se tarrasi mua ranteesta ja huitoi silmittömästi kepillään sormiani päin. Osa iskuista meni ohi. Ne jotka osuivat, sattuivat niin helvetisti. Pelkäsin, et mun sormet murttuu. Aikansa huttuutaan se taas löntysteli luokan eteen jatkamaan opetusta.

”Mä sanon veli, sä et tiedä suomalaisista mitään ennen kuin olet itse nähnyt.”

Luyeye ”Viki” Konssi lähetettiin lapsena sisällissodan repimästä Angolasta Suomeen. Outo kieli, vieras kulttuuri, lähiöt ja rasismi osoittivat, että maahanmuuttajan on tehtävä kaksin verroin töitä päästäkseen elämässä eteenpäin. Millaista oli vastaanottokeskuksen arki? Miten suomalaiset ottivat pienen pojan vastaan? Ja miten Vikistä kuoriutui tv:stäkin tuttu Seksikäs-Suklaa?